

Paša konj

Konji so tipične pašne živali, ne glede na to ali jih redimo za šport, zgolj ljubiteljsko ali za prirejo mesa. Svež zrak in naravno gibanje nujno potrebujejo za pravilen razvoj. Zaradi prehranskih zahtev konj lahko izrabljamo tudi travinje, ki ni primerno za intenzivno rejo nekaterih drugih živalskih vrst. S tega vidika je paša konj dobra tudi za ohranjanje kulturne krajine.

Konj se na pašniku veliko giblje in s tem lahko povzroča prekomerno gaženje travne ruše, zato moramo biti pozorni pri odrejanju paše v čredinkah, še posebej pri pašno kosni rabi. Za manjše konje se predvideva površina med 0,2 in 0,4 ha, za športne in delovne konje pa ta površina znaša med 0,5 do 1,5 ha, če na teh površinah hkrati pridelujemo tudi krmo za zimo. Odrasla žival potrebuje 5-10 kg/100kg telesne mase paše – primerno kvalitetne travne ruše.

Spomladi začnemo s pašo zgodaj, vendar je nujno potrebno dodajati seno, da se mikroorganizmi v prebavilih prilagodijo. Prehod na poln obrok s paše mora trajati postopno dva tedna, kar je pomembno tudi za utrjevanje konja na zunanje klimatske pogoje.

Pašnik za konje razdelimo na ustrezno število čredink. Ko pasemo konje po čredinkah, pazimo, da tudi v času najmočnejše vegetacije spomladi travna ruša ni previsoka. Ruša naj bo visoke med 8 in 15 cm. Višja ruša predstavlja večjo škodo zaradi gaženja, v primeru, da je nižja, pa je količina krme premajhna in rušo lahko konji preveč poškodujejo. Preveč popasene površine imajo prizadeto travno rušo, ki se kasneje težje obraste. Prav tako je povečana zbitost zgornjega sloja tal ovira za razvoj korenin in zmanjšuje se prirast travne ruše.

Odpornost na gaženje povečamo tako, da izvajamo ukrepe, ki povečujejo delež humusa v tleh. V času deževja določimo najbolj utrjeno čredinko, ostale čredinke varujemo pred poškodbami. To čredinko je potrebno pogosto dosejavati s primernimi TDM.

Z apnjenjem izboljšamo strukturo zemlje in pospešimo rast ruše. Paša v eni čredinki naj ne bi bila nad 5 dni, v vlažnih razmerah je bolje pasti v eni čredinki čim krajši čas. V isto čredinko se konji vračajo po 2 do 3 tednih spomladi, jeseni pa po 5 ali celo 8 tednih. Rotacijo vsako leto prilagajamo rastnim razmeram travne ruše. Na ta način dosežemo, da je manj pašnih ostankov, boljši izkoristek ruše in celovito kroženje hranil znotraj kmetije.

Mešana paša goveda in konj je strokovno primerna in zaželena. Različne kategorije in živali pasejo različne vrste rastlin in se na ta način vzdržuje dobro in enakomerno popasena ruša. Praviloma govedo prebira boljše trave, pušča pa ostanke, katere bi bilo potrebno s čistilno košnjo pokositi. Konji pa pasejo praviloma bolj vlaknasto krmo in jim ostarelo travinje godi.

Glede ograje se pri mešani paši zahteve ne spreminjajo, pametno pa je pravilno odmerjanje čredink. Če so čredinke velike samo za par dni paše, priporočamo, da take čredinke najprej popase govedo in šele nato pridejo za nekaj dni konji, da opravijo čiščenje ostankov. Na majhnih čredinkah je mešana paša istočasno lahko problem. Če pa so čredinke večje in je trajanje paše v taki čredinki daljše, pa se lahko obe kategoriji uspešno paseta istočasno. Ob nastopu poletne suše, ko zmanjka paše, pa je v vsakem primeru potrebno dokrmeljevanje na površinah, kjer je škoda na travni ruši zaradi popasnosti v živo najmanjša.

Gnojenje čredink izvajamo zgodaj spomladi, da se mineralna gnojila pred pašo primerno raztopijo in zagotovijo dobro rast trav. Po popasenih čredinkah opravimo dognojevanje v poletnih mesecih v primeru, da je dovolj vlage. Ko živali prestavimo v naslednjo čredinko opravimo čistilno košnjo in raztros konjskih fig. To koristi razrasti travne ruše, tako je ruša bolj gosta in manj zapleveljena. Ukrep pa je pomemben tudi zaradi omejevanja širjenja parazitov in muh. Če ni potrebe po čistilni košnji, opravimo samo brananje.

Konji niso izbirčni in ko popasejo kakovostne trave in detelje, se lotijo tudi zelišč in strupenih rastlin, če se na pašniku nahajajo. Akutne zastrupitve se kažejo na najrazličnejše načine, kot so npr. želodčno-črevesne motnje (zaprtost, driska, kolike), motnje v gibanju, paralize zadnjega dela telesa, tudi kot splošno kopitno vnetje. Marsikatera zastrupitev se konča celo s poginom konja. Posebno pozornost namenimo naslednjim rastlinam na pašniku: rdeči naprstec, tisa, pušpan, zelenika, jesenski podlesek, volčja češnja, navadni nagnoj, šmarnica, klek, volčin, močvirska preslica, orlova praprot, cipresasti mleček, črni teloh.

Postavitev ustrezne ograje na pašniku je pomembna, saj preprečuje poškodbe konj. Konji so aktivne živali, zato pašnika ne ograjujemo z mrežastimi, žičnatimi ali ograjami iz bodeče žice. V preteklosti so bile ograje za pašo konj večinoma lesene, sedaj pa v ospredje prihajajo učinkovitejše elektroograje. Za konje mora biti ograja opazna, zato pri uporabi elektroograje uporabljamo elektrotrakove širine 40 mm ali 20 mm. Primerne so tudi debelejšje elektro

vrvice, vsaj 6,5 mm premera. Konji so občutljivi na bolečino, zato si hitro zapomnijo učinke elektroograje. Na pašniku morajo imeti stalen dostop do vode v vsaki čredinki. Voda mora biti higiensko neoporečna in ima temperaturo 8–12° C. Zagotoviti je potrebno zadostno količino vode, kar je okvirno 4 –5 litrov na 100 kg telesne mase. Dejanska količina popite vode pa je odvisna od telesne obremenitve, vremenskih razmer in reprodukcijskega stanja.

Živali in pašnike je potrebno redno preverjati. Merimo višino travne ruše, pregledamo rastline v travni ruši, potrebe po dosejavanju in stanje elektroograje. Ne pozabimo na zavetje ob neugodnih klimatskih vplivih, vročini in napadih insektov. Primerna je tudi skupina dreves v zavetrni legi. Ne pozabimo na zdravje konj, varovanje pred insekti in paraziti. Na pašnikih običajno ni dovolj trdih podlag, ki konju brusijo in oblikujejo kopita. Na običajno mehki zemlji se konju kopita ne obrabljajo dovolj hitro. Bolečine konju omejujejo gibanje, zato je potrebno primerno poskrbeti za kopita.

Konji so družabne živali, zato naj jih bo več v čredinki. V primeru večje črede, je včasih potrebno skupine deliti. Novo prišlega konja pa uvajamo v čredo postopno.

Anton Zavodnik, univ.dipl.inž.agr.